Kőrössi P. József

Kávéházsirató és kabátjövő

VISSZHANG - XLVIII. évfolyam 34. szám, 2004. augusztus 20.

Parti Nagy Lajos azt írja múlt heti visszhangjában (Igazság és mószer, ÉS, 2004/33.), hogy kabátlopás ügybe kevertem az Írók Boltja vezetőségét.

Miért lenne kabátlopás? Mindannyian azt mondjuk, hogy jogszerűen viszik. Csak a körülményeken és a kabát jövőjén vitatkozunk.

Végtelenül sajnálom, hogy Parti Nagy Lajossal, akit én a legkitűnőbb írók egyikének tartok, ezúttal vitába keveredem, hiszen vele egészen más viszonyt képzeltem el, nem ezt.

Hogy mi otromba, azt Parti Nagy Lajos leírta, az olvasó meg eldönti. Legyen elég az, hogy ha igaz - és miért ne lehetne igaz akkor is, ha nekem más információim vannak -, hogy a bolt vezetői őt három héttel végleges döntésük előtt keresték meg, akkor miért nem tűnik fel neki, hogy ezek szerint a bolt védnökeit, így őt is, csaknem egy éven, egészen pontosan 344 napon keresztül félrevezették? Hogy pontos legyek: titkolództak, úgy, ahogy írtam. Az ő információi ugyanonnan származnak, a boltból, mint az enyémek, csak nem egészen ugyanazoktól a személyektől, és ő jóval több mint fél évvel később jutott hozzájuk.

Parti Nagy Lajos megkeresése (közvetett, külső) nyomásra történt. A bolt vezetői óvakodtak ettől a találkozástól, és csak akkor kerítettek rá sort, amikor már nem kerülhették el. De ez lehet magánügy is, mert a "felbujtójuk" (!), ha közvetve is (!) én magam voltam.

Amikor Parti Nagy Lajos készülő visszhangjának hírét vettem (ez azon a hétfőn történt, amikor este a bolti vezetők és ő először összeültek), szorongani kezdtem. Félni attól, hogy esetleg olyasmit tud meg, amit én nem, s akkor jól el lehet engem náspángolni. Kiderült, hogy ami a konkrétumokat illeti, még mindig ugyanazt tudjuk mind a ketten: a nagy (nem büdös) semmit.

Parti Nagy Lajos azt mondja, hogy azért ne bántsuk az Írók Boltja vezetőit, mert ők azt akarják, hogy mi, írók, művészek és egyéb értelmes, alkotó emberek ott ücsörögjünk (egész nap?) a majdani Japán kávéházban, s ehhez a svájci befektető bevonásával ők most megteremtik a feltételeket.

Abban a Japánban (ha megvalósul) nem írók, művészek, nem Te meg én fogunk ücsörögni. Ha pedig mégis (egész nap), akkor tönkre fog menni az a kávéház, és azt mondja majd a svájci tulajdonos, hogy álljon meg a menet, menjünk mi onnan a fenébe. Ha még ott lesznek, és ők is tulajdonosok, mit mond majd akkor Detti, Edit és Robi?

Ott van a bolt mellett a Menza. Én abban csak egyszer láttam írót (igaz, akkor hármat is) egy-egy kávé mellett ücsörögni az elmúlt egy év alatt. Pedig télen és nyáron, nap mint nap többször is ott megyek el.

És abban a kávéházban lesz majd különbség író meg nem író között? Kap harminc - bocsánat, most már csak tíz - százalék kedvezményt az, aki tagja (valamelyik) írószövetségnek? És nem kap, a vendég, akivel odaülsz? Odaviszik Neked - minden vendégnek? - a könyvet, amit nem akarsz - nem tudsz - megvásárolni, hogy kíváncsiskodhass? (Stb.)

Ez nem működik! Mindenütt befuccsolt ez a típusú próbálkozás (éttermet, kávéházat könyvvel stb). Keverése a szezonnak a fazonnal. Tessék elsétálni a Falk Miksát a Balassi utcával összekötő kis utcába, ahol a már nevét sem tudom étteremben ezzel kísérleteztek. Ez az étterem, amit néhány hónapig egyszerre könyvesboltként és étteremként igen nagy felületen működtettek, nagyon rövid idő után ugyan miért választotta a rántott húst Ottlik (Mikszáth, Dürrenmatt és Rejtő Jenő) műveinek polcolása helyett?

Én megértem, ha egy író, amikor választania kell működő könyvesbolt és működő kávéház között, akkor az utóbbit választja. Őszintén mondom, nem ironizálok. Viccnek is rossz lenne, ha azt tenném. Nem. A kávéház is jó hely! Írói hely. Írónak való hely. Amikor a Japán működött, kávéház volt. Nem volt sem benne, sem mellette, sem szimbiózisban vele nem élt könyvesbolt. Ezek mind különböző dolgok.

Van szerelmünk, aki fáj azután is, hogy megcsalt. Nekem az Írók Boltja ilyen.

Van szerelmünk, akit akkor is féltünk, ha megcsalt már és szakítottunk vele. Nekem az Írók Boltja ilyen.

És végül van szerelmünk, akit akkor kezdünk igazán félteni, ha már szakítottunk vele.

H. R., a bolt ügyvezetője, miután az ÉS szerkesztőségétől megkapta kéziratos levelem egyik változatát, felhívott és kicsit (a maga módján) megfenyegetett. Ha nem vonod vissza, több szinten válaszolok, mondta. Visszavonhatom, ha a nyilvánosság elé állsz vele, mondtam. Azt nem tehetem, válaszolta. Ez kedden történt. Ezek után már sietnem kellett, mert ha a bolt vezetőinek hétfői döntését a kerületi önkormányzat képviselőtestülete elé terjesztik szeptemberben (ahogy ezt tudni lehetett), akkor nem árt, ha az előterjesztő az újságcikkből, valamint a közvélemény reagálása alapján is informálódik. Ehhez idő kell.

A boltvezetők kerek egy éven át elhallgatták, hogy mire készülnek! A bolt védnökei előtt is hallgattak.

Kedves Lajos! Mi a csuda történhetett, hogy Neked, egy írónak, az ország legjobb könyvesboltjának eladása mellett kell érvelnie? Erre nem lehet a válasz az, hogy "Hiszek nekik - hitelük van nálam."

Téged még nem szorítottak ki könyvkiadós/könyvkereskedős káeftéből, nem aláztak meg olyan emberek, akiknek lényegesen (nagyon lényegesen!) több pénzük van, mint Neked, ahhoz, hogy megvalósítsd azt az értéket, amiben hiszel, és semmi közük a te hitedhez, meggyőződésedhez, nem is értenek hozzá(d). Nem mondták még Neked legnagyobb kortársaidról, a magyar irodalom színe-javáról, barátaidról, klasszikus és mezei mestereidről, hogy miért adsz ki ilyen eladhatatlan szarokat, akiknek a műveit képtelenség egy-két ezer fölötti példányban eladni egy kibaszott Magyarországon (és nem csatolt részein), és azt a néhány százat, amit igen, azt is csak két-három év alatt. S ha mégis, jövőre is ugyanazokkal próbálkoztál megint (és megintcsak), és ráment már mindened (nem magamról beszélek), akkor nem mosolyogtak még a szemedbe, mondván, hogy ó, te szegény. És amikor ezt mondták (volna) neked, nem csaptál még soha az asztalra, és nem kérted ki magadnak a kiadód, a szerzőid, barátaid, klasszikusaid meg kortársaid, tanítómestereid és a magyar meg a világirodalom nevében. És ezek után nem adtad mégis ki azokat, csak azért, mert meg voltál győződve, hogy azok nem eladhatatlan szarok, csak (ma még) nehezen eladható remekművek.

Veled nem történtek hasonlók tíz-tizenöt éven keresztül folyamatosan. Hála az égnek. Nem veszítettél piacot. De írtál remekműveket. Mert az a dolgod.

Nem volt könnyű tehát eldöntenem, hogy nincs más mese: nyilvánosság kell. Tudtam persze, hogy én oda a lábamat többé be nem. És a lányokkal soha többet, szóba se, mert ők lesznek azok, akik nem.

Most, amikor már kimondták, hogy eladják, még mindig nem tudjuk, mekkora marad.

Mikor tudjuk meg, hogy a bolt mekkora felülete alakul át (négyzetméterben vagy százalékban)?

Miért nem engedett, és miért nem engedélyez alapos betekintést (ma sem) H. R., az ügyvezető a dokumentációkba a mai és a leendő tulajdonostársak számára? (A készülő társasági szerződést, a lebonyolítás tervezett menetét a jelenlegi és leendő tulajdonosok - köztük a kollegái! - csak az ő és ügyvédje szóbeli beszámolója alapján ismerhették meg. Egy ilyen megbeszélés után határozott kérésre H. R., azaz a főnök asztalán, az ő jelenlétében tekinthettek bele, de nem vihették el a készülő dokumentumokat, nem mutathatták meg ügyvédüknek, nem beszélhették meg családtagjaikkal, nem mélyülhettek el benne. Miért így történt?

Mi történik akkor, hogyan reagál majd a pénzügyi befektető, amikor tapasztalja, hogy a kávéház működtetése (négyzetméterre kivetítve) jövedelmezőbb, mint a könyvesbolt, illetve az ott megforgatott forintok lényegesen gyorsabban termelnek lényegesen nagyobb hozamot?

Mi történik, ha majd azt mondja a (pénzügyi) befektető, hogy nem igazán jó a forgás, mert a kávéházban száz forint tizenhárom perc alatt fordul meg, a könyvesboltban pedig csak három hét alatt?

Egyáltalán: a kávéház és a könyvesbolt egy gazdasági társaság lesz-e vagy sem? Együtt indulnak, és majd különválnak? Miért?

Miért kell több lépcsőben történnie az átalakulásnak? Át kell játszani az önkormányzatot is? Vagy sem. És még kit?

Hol vannak garanciák?

Érteni szeretném. Szeretném, ha meggyőznének. Én a történet erkölcsi vonatkozásaitól sem tekintenék el, a bolt sem teheti.

Mintha nem ugyanabban az országban élnénk.

Kőrössi P. József